

# L'Estat Català ★

PUBLICACIÓ DE ORIENTACIÓ NACIONAL

Direcció: FRANCESC MACIA, Diputat

## EL DOCTOR MARTÍ I JULIÀ

Com el recordem! Erem adolescents encara que vàrem entrar als rengles gloriosos de la Unió Catalanista, quan la presidia el Doctor Martí.

A la Unió Catalanista hi hagueren escissions. Nosaltres no ens en moguerem. Hi havia en el camp del nacionalisme català una bandera ferma, una bandera honrada. Davant els vaivens de la baixa política, un home arborava aquesta bandera immaculada. Era el Dr. Martí i Julià.

Amb l'ànima plena d'aquesta fe alliberadora, vàrem seguir pas a pas an aquell home. Sabíem que ell no es vendria. I això ja era prou perquè uns humils patriotes el servissin incondicionalment. Sentíem, com ell mateix, els greuges que li adreçaven «els pràctics» i ens adoloríem, com ell, en aquelles reculades que el nostre esperit nacional experimentava anys enrera. Combatíem pel mateix pensament i escrivíem en unes planes de idèntica puresa patriòtica i de fermíssima intransigència.

Les nostres ànimes joves es varen entregar amb tot i per tot en aquella arca santa que recullia l'anhel pur i honrat dels bons catalanistes.

Allí aprenguérem—prop de l'home exemplaríssim—el no pensar en ésser diputats, ni regidors. Allí aprenguérem, l'escola de la més alta eficàcia patriòtica: l'escola del sacrifici. D'allí aprenguérem el mestratge del combat lleal. D'allí el lluitar a cor obert.

Va ésser llavors, com ara, que els professionals de la política reproduïren el rosari dels adjectius utòpics, somniadors, idealistes. Era una puresa tan blanca i neta que els hi cegava els ulls. Això no privava que en els moments difícils o necessaris per a les seves fluctuacions, quan

aquestes anaven esborrant tota caracterització patriòtica, anessin a la Unió, anessin al Dr. Martí, a cercar aquella essencialitat nacional de que ells es trobaven orfes.

Per això, fidels seguidors de la Unió Catalanista, vàrem apendre allí a consumir—en aquella voluntària tortura—tota ambició d'èxit personal que pogués un dia o altre malmetre la marxa del moviment deslliurador.

Vàrem alimentar amb fanatisme esbojarrat aquella santa llàntia de l'odi.

I aquella llàntia no's va apagar. Ni per un moment la seva flama humil s'extingí. Ni els vents de les tempestes polítiques pogueren fer-la oscilar en la seva penombra. Quan els èxits de partit que s'extingiren abans que ella finiren, s'apel·là a la Unió Catalanista. I an aquella llàntia s'ha anat a encendre l'esca cada vegada que s'ha hagut de fer foc nou. I aquella llàntia serà la que convertirà Catalunya en flames. I an aquesta obra de depuració patriòtica, que sempre ha vingut realitzant la Unió Catalanista, cal ajuntar-hi el valor personal que hi aportà el Dr. Martí i Julià.

Durant el temps de la seva presidència, ofertes de tota mena es feren a la Unió per a que abandonés d'una vegada aquella orientació apolítica. Totes les temptacions caigueren damunt d'ella. Al mateix Doctor Martí se li oferí en temps de Solidaritat Catalana, l'acta de Sabadell. El Doctor Martí sols acceptà durant la seva actuació patriòtica, un lloc.

Acceptà l'oferiment que li feu En Prat de la Riba, d'encarregar-se de la direcció dels establiments frenopàtics que la Mancomunitat de Catalunya iniciava llavors. La seva mort el privà de cuidar-se d'aquesta obra patriòtica.

El nacionalisme federal—quasi regionalista—ha tingut el seu teoritzador: En Prat de la Riba. El nacionalisme integral—separatista—té la seva representació—si bé incompleta—amb la personalitat del Doctor Martí i Julià.

Es també per aquest sentit, que els patriotes de Catalunya hem de deplorar aquella desaparició prematura: l'obra de doctrina patriòtica ha quedat inacabada, millor dit, tot just començada.

Els catalanistes radicals ens ha faltat el nostre teoritzador. Un recull d'escrits del Doctor Martí, escampats en publicacions i revistes nacionalistes, donen aquesta sensació que fins ara hem enyorat tant: El de la lluita de Catalunya, contra l'Estat espanyol.

Era en aquests termes on el Dr. Martí hi vinculava el fet del nostre plet nacional. La lluita de la nacionalitat contra l'Estat. Res de imperialisme. Ell no's movia del fet natural col·lectiu. De la mateixa manera que deia: Catalunya, Catalunya, Catalunya, podia dir també, humanisme, humanisme, humanisme.

Imperialisme és la política; la coreografia nacionalisme no. Es una col·lectivitat humana que va de dret al seu lliure desenvolupament. Per això, ell havia vist sempre relligats els interessos dels pobles i els interessos dels homes. Perquè ho veia amb ulls—gosem ho dir—de naturalesa. Ço artificial, obra de política que no perdura, era una nota marginal al fet viu i palpitant de la llibertat d'un poble.

Malhauradament finí el patriota exemplaríssim sense poguer dur a cap ço que ell es proposà. El Dr. Martí, volia deixar escrites tres obres—els seus tres amors—una de caràcter científic, de fisiologia, altra